

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 25/1974-75 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Landstinget med förslag till

- 1) landskapslag angående ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen och
- 2) landskapslag angående ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse.

Landstinget har inbegärt lagutskottets utlåtande över ovannämnda framställning. Med anledning härav får utskottet, som i ärendet hört lantrådet Alarik Häggblom och lagberedningschefen Sune Carlsson värdsamt anföra följande:

Utskottet har behandlat framställningen och finner att en närmare reglering av landskapsstyrelsens arbetsordning är motiverad. Enligt landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse förutsätts denna reglering ingå i landskapslag. På grund härav motiveras även nödiga ändringar i landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse.

Utskottet omfattar förslaget att en stor del av den praxis i ämnet som utbildats nu lagfästs samt att gällande bestämmelser angående arbetsordningen i landstinget tjänat såsom förebild för regleringen av val i landskapsstyrelsen. En jämförelse med motsvarande förhållanden i Sveriges lagstiftning bör kunna försvaras i all synnerhet som motsvarighet härtill saknas i riket.

I första lagförslaget har utskottet särskilt fäst sig vid den ingående reglering man givit frågan om val i landskapsstyrelsen. Utskottet föreslår ändring i 14 § vad gäller proportionella val i syfte att ernå större överensstämmelse med landstingsordningens motsvarande bestämmelser. Vad gäller majoritetsval föreslår utskottet även smärre ändring i fall av lika röstetal. Beträffande stadgandet i 15 § eftersträvar utskottet också överensstämmelse med landstingsordningens motsvarande stadganden om fyllnadsval.

Utskottet har därefter behandlat frågan om landskapsstyrelseledamots eventuella skyldighet att rösta. Landskapsstyrelsen föreslår att röst icke får nedläggas. Emedan inget sanktionssystem är inbyggt i lagförslaget har utskottet stannat för ett mindre kategoriskt tillvägagångssätt som inte fördenskull bör kunna störa beslutsfattandet i landskapsstyrelsen.

Slutligen har utskottet behandlat jävsfrågan som inryms i vartdera lagförslaget och konstaterar, dels att jävsbestämmelserna i förvaltningsrätten är bristfälligt reglerade för närvarande, dels att olika regler om jäv gäller inom olika förvaltningsrättsliga områden och dels att regleringen av dessa bestämmelser är att hänföra till processrättens område. Utskottet ser det dock som en fördel att tämligen enkla och möjligast uttömmande bestämmelser härom kan intagas i lagen.

Som nämnts förutsätts ändringar i landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse i och med att ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen får en särskild reglering. Utöver bestämmelserna om jäv konstaterar utskottet, att landskapsstyrelsen i det andra lagförslaget föreslår införande av bestämmelser, vilka möjliggör en ytterligare delegering av beslutsfattandet, sålunda att s.k. tjänstemannaföredragning skulle möjliggöras. Häremot har utskottet inget annat att anföra än att denna möjlighet av landskapsstyrelsen medges med största urskiljning och i på förhand noggrant fastslagen omfattning. Ifall enighet mellan tjänstemännen härvid ej nås, bör ärendet hänskjutas till landskapsstyrelsens avgörande i plenum. Denna ordning föreslår utskottet att lagfästs i 11 § genom tillägg till 4 mom. Härjämte fäster utskottet uppmärksamhet därvid att den i första lagförslaget föreslagna kommunikationsprincipen i 19-21 §§ bör gälla gentemot sökande, klagande eller part oberoende av om beslut kommer att fattas i plenum, i enskild föredragning eller i tjänstemannaföredragning.

I fråga om den i 18 § föreslagna inställningen till offentligheten delades utskottets åsikter. Utskottet föreslår att paragrafen ändras så att första meningen står kvar medan paragrafens övriga innehåll utgår. Utskottet önskar ej föregripa arbetet på utformning av landskapslagstiftning angående allmänna handlingars offentlighet, vari man kan antaga att offentlighetsfrågan ur ifrågavarande synpunkt kan bli reglerad, varför utskottet i detta skede nöjer sig med att föreslå lagfästande av principen att landskapsstyrelsens sammanträden icke är offentliga. Medlemmen Karl Sundblom föreslår att 18 § antingen kvarstår i den lydelse landskapsstyrelsen föreslagit eller helt skall utgå.

Detaljmotivering av första lagförslaget.

3 §. Utskottet anser att såväl medlem i landskapsstyrelsen som föredragande, då han befunnits jävig skall avlägsna sig ur landskapsstyrelsens sammanträdesrum under den tid behandlingen av ifrågavarande ärende pågår. Härigenom ernås kongruens mellan 1 mom. och 4 mom. Samtidigt undanröjes misstanken att personen med sin blotta närvaro skulle kunna påverka beslut i ärendet. Medlemmen Karl Sundblom föreslår att den som befunnits jävig måste avlägsna sig endast under ärendets avgörande behandling.

6 §. Såsom i den allmänna motiveringen framgår, finner utskottet det mindre meningsfullt att föreskriva skyldighet att rösta i landskapsstyrelsen utan att medel mot tredska förefinns. I stället föreslår utskottet att medlem som nedlagt sin röst av en eller annan orsak och icke antecknat skiljaktig mening till protokollet skall anses ha biträtt beslutet.

7 §. Emedan möjlighet enligt 4 § förefinns att upptaga ärende till behandling utan att föredragningslista föreligger, föreslår utskottet uttryckligt stadgande om att förstabordläggning skall ha viss minsta längd. Därtill föreslås smärre redaktionell ändring.

8 §. Utskottet föreslår att protokoll kan justeras genast endast ifall beslut därom fattats. I annat fall sker justering vid senare sammanträde. Vid sådan senare justering föreslår utskottet sådant tillägg till paragrafen att protokoll justeras av de närvarande medlemmar som deltagit i ärendets behandling. Dessa bör ju känna till beslutet medan de vid beslutets fattande frånvarande ej bör deltaga i justeringen.

13 §. Utskottet har stannat för den principen att vid lika röstetal även i majoritetsval bör lotten skilja kandidaterna åt.

14 §. I fråga om proportionella val i landskapsstyrelsen har utskottet stannat för ett för landskapsstyrelsen anpassat förfarande enligt landstingsordningens principer. Lantrådet fungerar såsom valförrättare med särskilt iakttagande av kravet på speciella fataljer för inlämnandet och ändring av kandidatlistor. Utskottet har inte omfattat att endast lotten skulle få avgöra från vilka listor kandidat skall avlägsnas ifall han uppställts på flera listor. Därtill föreslår utskottet att medlem vid dessa val skall ha endast en röst och icke lika många som det skall väljas personer. Utskottet anser att större säkerhet och måhända större rättvisa uppnås i de få fall proportionella val torde tillgripas ifall icke alltför långt avsteg från landstingsordningens principer görs.

15 §. Utskottet har intagit den ståndpunkten att ersättare inträder i vald persons ställe och att fyllnadsval förrättas för utseende av ersättare i förekommande fall.

18 §. Utskottet föreslår vidtagande av smärre redaktionell ändring enligt modernare lagtekniskt språkbruk.

Detaljmotivering av 11 § i det andra lagförslaget:

Enligt 2 mom. skall ärende föredragas för landskapsstyrelsen ifall enighet ej nås vid enskild föredragning. Utskottet anser det vara nödvändigt att motsvarande regel gäller vid föredragning av tjänsteman inför avdelningschef eller byråchef. Fördenskull föreslås tillägg till 4 mom.

Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det första lagförslaget med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g
om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen.

3 §.

Den som -----(1 mom. som i landskapsstyrelsens framställning)---av annan.
Känner någon----- (2 mom. som i landskapsstyrelsens framställning)-----
till känna.

Har fråga----(3 mom. som i landskapsstyrelsens framst.)---av jävsfrågan.
Den som befunnits jävig skall avlägsna sig från sammanträdesrummet under den tid ärendets behandling pågår.

6 §.

Sedan överläggningen avslutats fattar landskapsstyrelsen beslut i ärendet. Har utom föredragandens förslag till beslut framförts annat förslag och har detta vunnit understöd, skall öppen omröstning verkställas. Härvid röstar först den ledamot som sitter till vänster om lantrådet, varpå rösterna avges i tur och ordning efter ledamöternas placering så att lantrådet röstar sist. (utesl.).

Faller vid----(2 mom. som i landskapsstyrelsens framst.)---i landstinget.

Medlem i---(3 mom. som i landskapsstyrelsens framst.)---till protokollet.

Medlem som nedlagt sin röst och icke antecknat skiljaktig mening till protokollet anses ha biträtt beslutet.

Avgör landskapsstyrelsen---(som 4 mom. i landskapsstyrelsens förslag)---biträtt beslutet.

7 §.

Första gången ett ärende föredrages för avgörande behandling skall det, om en av landskapsstyrelsens medlemmar så yrkar, bordläggas till sammanträde tidigast påföljande dag.

Föreslås i annat fall bordläggning eller framställes förslag vars godkännande skulle avbryta den sakliga behandlingen av ärendet och vinner sådant förslag understöd, skall beslut därom fattas innan vidare överläggning i ärendet tillåtes. Har ej beslut fattats om tiden för bordläggningen skall ärendet snarast möjligt upptagas till fortsatt behandling.

Sedan det----(3 mom. som i landskapsstyrelsens framst.)---därpå behandlingen. (4 mom. uteslutes).

8 §.

Protokoll som förts vid landskapsstyrelsens sammanträde skall genom beslut justeras genast eller i annat fall vid senare sammanträde.

Det justerade---(2 mom. som i landskapsstyrelsens framst.)---protokollet justerades.

Vid enskild---(3 mom. som i landskapsstyrelsens framst.)---beslutande ledamoten.

Protokollet skall justeras av de närvarande medlemmar som deltagit i handlingen.

13 §.

Då två eller flera personer skall väljas samtidigt kan landskapsstyrelsen enhälligt besluta att valet förrättas som majoritetsval. Härvid skall de under diskussionen framförda kandidaterna först förtecknas, varpå envar landskaps-

styrelsemedlem på en valsedel, som ej upptar annat än den röstandes namn, antecknar högst så många av dessa kandidater, som det skall väljas personer. Valda blir de som sålunda erhållit de flesta rösterna. Vid lika röstetal avgör lotten. (Utesl.) Kandidat som icke förtecknats före valet skall strykas vid rösträkningen.

Skall allmänna---(2 mom som i landskapsstyrelsens framst.)--detta kapitel. Är personliga---(3 mom.) som i landskapsstyrelsens framst.)---blir vald.

14 §.

Kan landskapsstyrelsen icke enas om val enligt 13 §, förrättas proportionella val. Härvid skall bestämmelserna om val i landstinget iakttagas i tillämpliga delar med följande avvikelser:

1) Lanträdet utsätter tidpunkt för valet samt för inlämnandet och ändring av kandidatlistorna, varom anteckning skall göras i vederbörande föredragandes protokoll.

2) Kandidatlista undertecknas av endast en medlem av landskapsstyrelsen som samtidigt är listans ombudsman.

3) Kandidatlistorna inlämnas till registratorskontoret och skall där under tjänstetid vara tillgängliga för landskapsstyrelsens medlemmar.

4) Valsedel skall förses med den röstandes namn på därför avsedd plats.

5) Finner lanträdet valsedel bristfällig, skall han före röstsammanräkningen bereda den röstande tillfälle att rätta valsedeln.

15 §.

Därest vald person icke mottar uppdraget, träder utsedd ersättare i hans ställe. Saknas ersättare skall fyllnadsväl förrättas.

18 §.

Vid val i delegation eller annat organ, som tillsatts av landskapsstyrelsen, skall stadgandena i denna lag i tillämpliga delar iakttagas.

Därjämte får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det andra lagförslaget med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse.

11 §.

Landskapsstyrelsen handlägger---(1 mom. som i landskapsstyrelsens framst.)--stadgas.

På landskapsstyrelsen --- (2 mom. som i landskapsstyrelsens framst.) för landskapsstyrelsen.

Landskapsstyrelsen kan---(3 mom. som i landskapsstyrelsens framst.) utan landskapsstyrelsens beslut.

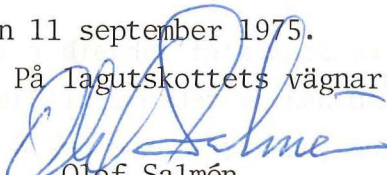
Tjänsteman, som anförtrotts beslutanderätt, fattar sitt avgörande på föredragning av därtill förordnad tjänsteman vid samma byrå eller avdelning, såvida landskapsstyrelsen icke beslutat att avgörandet kan ske utan föredragning. Om fattar avdelningschef eller byråchef icke föredragandens förslag skall ärendet föredragas för landskapsstyrelsen.

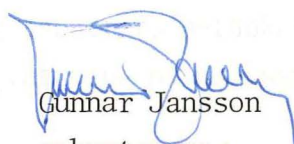
18 §.

Landskapsstyrelsens sammanträden är icke offentliga(utesl.).

Mariehamn, den 11 september 1975.

På lagutskottets vägnar:

Olof Salmén
ordförande

Gunnar Jansson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Salmén, viceordförande Karl Sundblom samt ledamöterna Dahlman Olof Jansson och Bengtz.